

“KELISHILDI”

Nizomiy nomidagi Toshkent
davlat pedagogika
universiteti rektori v.v.b.

X.Kadirov

2024-yil “11” yanvar

“TASDIQLAYMAN”

Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi
Bilim va malakalarni baholash
agentligi direktori

M.Karimov

2024-yil “12” yanvar

Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi tizimidagi umumi o‘rta ta’lim
muassasalarida faoliyat yuritayotgan malakali pedagog kadrlarni oylik ustamalar
to‘lash orqali moddiy rag‘batlantirish maqsadida saralash test sinovini o‘tkazish
uchun Chaqiriqqacha harbiy ta’lim yo‘nalishidan test topshiriqlari

SPETSIFIKATSIYASI

Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi
huzuridagi Bilim va malakalarni baholash agentligi
Ilmiy-metodik kengashning
2024 yil 10-yanvardagi navbatdan tashqari 1-son
yig‘ilishi qarori bilan ma’qullangan

Toshkent – 2024

Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi tizimidagi umumiy o'rta ta'lim muassasalarida faoliyat yuritayotgan malakali pedagog kadrlarni oylik ustamalar to'lash orqali moddiy rag'batlantirish maqsadida saralash test sinovini o'tkazish uchun Chaqiriqqacha harbiy ta'lim yo'nalishidan test topshiriqlari spetsifikatsiyasi

Mazkur spetsifikatsiyaga amaldagi o'quv me'yoriy hujjatlarga muvofiq qo'shimcha, o'zgartirish va tuzatishlar kiritilishi mumkin.

1. Test topshiriqlarining qo'llanishi

Spetsifikatsiya Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi tizimidagi umumiy o'rta ta'lim muassasalarida faoliyat yuritayotgan malakali pedagog kadrlarga oylik ustamalar to'lash orqali moddiy rag'batlantirish maqsadida saralash test sinovlarini o'tkazish uchun o'qituvchilarning Chaqiriqqacha harbiy ta'lim yo'nalishidan bilim darajasini aniqlab berishga mo'ljallangan.

2. Test sinovi topshiriqlarining mazmunini belgilovchi me'yoriy hujjatlar:

– Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan tasdiqlangan darsliklar, o'quv qo'llanmalari va qo'llanmalar hamda oliy ta'lim muassasalari tomonidan tasdiqlangan fan dasturi;

– O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Xalq ta'limi vaziri jamg'armasi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'ridsida" 2022-yil 2-avgustdaggi 425-son qarori;

– O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" 2020-yil 6-noyabrdagi PQ-4884-son qarori.

3. Test sinovi topshiriqlarining mazmuni va tuzilishi.

Chaqiriqqacha harbiy ta'lim yo'nalishiga tegishli vazirlik va idoralar tomonidan tasdiqlangan darsliklar, o'quv qo'llanmalari va fan dasturlari asosida ishlab chiqiladi.

Test topshiriqlari Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi tizimidagi umumiy o'rta ta'lim muassasalarida faoliyat yuritayotgan malakali pedagog kadrlarni oylik ustamalar to'lash orqali moddiy rag'batlantirish maqsadida saralash test sinovini o'tkazish uchun chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fan o'qituvchisini tayyorgarlik darajasini aniqlab berishga yo'naltiriladi. Ular o'qituvchilarda Chaqiriqqacha harbiy ta'lim yo'nalishi bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarini o'zlashtirganlik darajasini sinovdan o'tkazadi.

4. Test topshiriqlari tuzilishi.

Test topshiriqlari quyidagi turlardan iborat bo'lishi mumkin:

Y1 – to'rtta javob variantli, bitta to'g'ri javobli yopiq test;

Y2 – to'rttadan ko'p javob variantli, bir nechta to'g'ri javobli yopiq test;

Y3 – to'rtta savolga to'rtta to'g'ri javobni mos qo'yadigan yopiq test;

Y4 – har biri "to'g'ri" yoki "noto'g'ri" deb belgilanadigan to'rtta savoldan

iborat yopiq test.

Test varianti topshiriqlari fan bo‘limlari va qiyinlik darajasi bo‘yicha taqsimlanishiga asoslanib tuziladi. Test varianti, asosan, (Y1) to‘rtta javob variantli, bitta to‘g‘ri javobli yopiq test topshiriqlaridan iborat bo‘ladi.

Shuningdek, test topshiriqlari varianti turli (oson, o‘rta, yuqori) qiyinlik darajasida tuzilgan test topshiriqlaridan tashkil topadi.

Chaqiriquqacha harbiy ta’lim yo‘nalishidan shakllantiriladigan variant, 10 ta oson, 20 ta o‘rta va 10 ta yuqori qiyinlik darajasidagi jami 40 ta test topshirig‘idan iborat bo‘ladi.

Test topshiriqlari variantlarining ekvivalentligi quyidagicha ta’milanadi:

- har bir variant maxsus kompyuter dasturi asosida test varianti topshiriqlari fan bo‘limlari va qiyinlik darajasi bo‘yicha taqsimlanishiga va ushbu spetsifikatsiyaga muvofiq shakllantiriladi.

- taqdim etiladigan barcha variantlardagi test topshiriqlari qiyinlik darajasining bir xilligi ta’miladi;

- turli (oson, o‘rta, yuqori) qiyinlik darajasidagi barcha test topshiriqlarini tuzishda darsliklardagi qo‘srimcha ma’lumotlar, Chaqiriquqacha harbiy ta’lim yo‘nalishiga oyid tayanch iboralar, atamalar, topshiriqlar, rasmlardagi ma’lumotlardan foydalaniladi.

5. Test topshiriqlarining mazmun, ko‘nikma va malakalar bo‘yicha taqsimlanishi.

Test varianti topshiriqlari fan bo‘limlari va qiyinlik darajasi bo‘yicha taqsimotida aks etgan bo‘limlarga oid mazmunni hamda 9 ta paragraf, 9 ta punktni o‘z ichiga oladi.

Test varianti topshiriqlarining fan bo‘limlari va qiyinlik darajasi bo‘yicha taqsimoti:

Chaqiriquqacha harbiy ta’lim yo‘nalishi

Paragraf	Punkt	Mavzu	Qiyinlik darajasi		
			oson	o‘rta	yuqori
Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik					

1	1	Umumiy o‘rta, professional va oliy ta’lim tizimlarida Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik fanining uziyligini ta’minalash Konsepsiysi. Umumiy o‘rta, professional ta’lim tizimlarida Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik o‘quv faninig tuzilishi va mazmuni. O‘zbekiston Respublikasining “Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlikni tashkil etish va uni amalga oshirish tartibi to‘g‘risida”gi Nizomi. Ta’lim muassasasining ChQBT bo‘yicha o‘quv - moddiy bazasi va moddiy-texnik ta’moti. ChQBTni tashkil etish bo‘yicha re-			
---	---	---	--	--	--

		jalaشتirish, hisob va hisobot xujjatlari. ChGBT fani bo‘yicha mashg‘ulotlarni o‘tkazishning asosiy shakllari va ilg‘or uslublari. O‘zbekiston Respublikasi fuqaro muxofazasining tashkil topishi. Fuqaro muxofazasining maqsad va vazifalari. Aholi va hududlarni favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish tadbirlarini rejalashtirish. Texnogen xususiyatli favqulodda vaziyatlar turlari. Favqulodda vaziyatlarda aholining harakatlari va himoyalanish usullari. Fuqaro muxofazasining himoya qurilmalari.		
--	--	---	--	--

Harbiy psixologiya va pedagogika asoslari

2	1	Psixologik bilish jarayonlari. Harbiy faoliyatda tafakkur va nutq. Harbiy xizmatchilardagi emostiya, hissiyot va iroda. Harbiy xizmatchi shaxsining psixologik muammolari. Harbiy psixologiyaning o‘rganish metodlari. Harbiy jamoaning psixologik manzarasi. Suistid. Uning ijtimoiy-psixologik sabablari. Harbiy faoliyat psixologiyasi. Harbiy xizmatchilarni ahloqiy-psixologik tayyorlash. Harbiy xizmatchi va harbiy jamoani o‘rganish usullari. Harbiy pedagogikaning predmeti, maqsadi va vazifalari. Harbiy rahbar va ofitserlar faoliyatida pedagogik bilimlarning o‘rni. Harbiy didaktika. Harbiy xizmatchilar ta‘limi. Shaxsiy tarkib harbiy mahoratini shakllantirishning psixologik-pedagogik asoslari. Tarbiya nazariyasi va amaliyoti. Tarbiyaning tamoyillari. Tarbiyaning mazmuni va vazifasi. Tarbiya metodlari. Harbiy xizmatchilar mustaqil ta‘limi va tarbiyasi jarayonining mazmuni va maqsadlari. Ofitser pedagogik madaniyati, mahorati va mehnatini shakllantirish, takomillashtirish va tashkil etish.		
---	---	---	--	--

Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi nazariyasi

3	1	Qadimgi dunyoda tarbiya, vatanparvarlik tarbiyasi jarayonining vujudga kelishi va taraqqiyot bosqichlari. Sharq mutafakkirlari asarlarida ta‘lim- tarbiya masalalarining yoritilishi. O‘zbekistonda yoshlar tarbiya borasida olib borilayotgan ishlar. “Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash” konsepsiysi. “O‘zbekistonga xuruj qilayotgan mafkuraviy tahdidlar”. Mafkuraviy tajovuz va axborot xavfsizligi. Diniy ekstremizm va fundamentalizm O‘zbekiston Respublikasi milliy xavfsizligiga qaratilgan tahdid sifatida. Harbiy vatanparvarlik tarbiyasining metodologik va nazariy asoslari. Umumiy o‘rtta ta‘lim muassaslarida harbiy-vatanparvarlik va mudofaa-ommaviy ishlarni rejalashtirish. O‘quvchilarni xalq mehnati va jangovar an’analariiga tayanib, harbiy vatanparvarlik ruhida tarbiyalash. Jangovor va mehnat shuxrati joylariga safarlar tashkil qilish va o‘tkazish. Qurolli kuchlar, mexnat faxriylari bilan mavzuli kechalar va uchrashuvlar o‘tkazish. Badiiy adabiyot, kino, teatr va tasviriy san’atning o‘quvchilarni tarbiyalashdagi roli.		
---	---	--	--	--

		Vatanparvarlik mavzusida ma'ruza, referat va dokladlar tayyorlash va o'tkazish. O'quvchilarni harbiy vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda muzeylarning roli. Harbiy sport o'yinlarini tashkil qilish va o'tkazish. Harbiy qismlarda bo'lish va harbiy xizmatchilar hayoti bilan tanishishni tashkil etish va o'tkazish. Harbiy o'quv yurtlari.		
--	--	---	--	--

Harbiy san'at tarixi va milliy meros

4	1	Harbiy san'at tarixi va xozirgi zamon. Qadimgi dunyo xalqlarining harbiy san'ati tarixi quldorlik va feodalizm jamiyatni urushlari. Qadimgi o'rta osiyo xalqlarining harbiy tarixi. O'rta asrlarda harbiy madaniyatni rivojlanishi. Xalq qo'shinlarining harbiy jismoniy tayyorgarligi. Jaloliddin Manguberdining harbiy yurishlari. Amir Temurning asosiy harbiy yurishlarida harbiy san'atning rivojlanishi. Sohibqironning sarkardalik san'ati. Temur tuzuklari. Birinchi jahon urushi, urushning boshlanishi, birinchi jahon urushining sabablari. Birinchi jahon urushi davrida harbiy san'atni rivojlanishi. Ikkinci jahon urushi haqida umumiy tushunchalar (1939-1945yy.). Ikkinci jahon urushi davridagi muammolari va ularni hal etish yo'llari. Harbiy boshqaruvni tashkil etish. Mahalliy urushlar haqida umumiy tushunchalar. O'zbekiston respublikasi qurolli kuchlarining yaratilishi.		
---	---	---	--	--

Harbiy qonunchilik asoslari

5	1	Huquq va uning davlatdagagi o'rni. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida Vatan himoyasi masalalari. Harbiy huquq haqida tushuncha va uning O'zbekiston Respublikasi tizimidagi o'rni. Vatan himoyasi haqida. Harbiy tuzilmalar to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi qonunlarining mazmuni. Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi Qonunning umumiy qoidalari. "Mudofaa to'g'risidagi" O'zbekiston Respublikasi Qonuning umumiy qoidalari va asosiy vazifalari. Harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolarini davlat tomonidan ta'minlash hamda ularga beriladigan imtiyozlar. Qonun buzuvchilarga qarshi kurashishni tashkil qilish. Harbiy jinoyatchilikka qarshi kurash. Harbiy xizmatchilar va harbiy xizmatga majburlar yig'iniga chaqirilganlarning jinoiy javobgarligi. Harbiy xizmatchilarni moddiy javobgarlikka tortish uchun asoslar va uning tartibi. Harbiy adliya va surishtiruv organlari. Jinoiy sud jarayoni. (O'zbekiston Respublikasi Jinoyat Kodeksi). Davlat mukofotlari, faxriy unvonlar, ko'krak belgilari. Ish yuritish va xizmat hujjatlarini olib borish. Xizmat hujjatlarini turlari.		
---	---	--	--	--

Otish tayyorgarligi

6	1	Motoo'qchi bo'linmalarining qurollari. O'q-dorilar. Portlovchi moddalar va qo'l granatalari. Otish asoslsri. Ichki va tashqi		
---	---	--	--	--

		<p>ballistika. O'qotar quollar va tankka qarshi qo'l granatomyotlar. Avtomatik va stvolosti granatomyotlar. Kuzatish va nishonga olish qurilmalari. Otish mashqlari. Motoo'qchi guruh o'q otishini boshqarish. Jangovar mashinalar quollari. BTR – 80 (BTR-82) quroslashtirishidan otish asoslari va qoidalari. BTR – 80 (BTR-82) quroslashtirishidan otish asoslari va qoidalari. BTR – 80 (BTR-82) quroslashtirishidan otish asoslari va qoidalari. Motoo'qchi bo'linmalarida otish tayyorgarligidan mashg'ulotlarni tashkillashtirish va o'tkazish metodikasi.</p>		
--	--	---	--	--

Saf tayyorgarligi

7	1	<p>Saf va uni boshqarish. Qurolsiz saf usullari va harakatlar. Quroslashtirishidan otish asoslari va harakatlari. Harbiy salomlashishni bajarish, safdan chiqish va safga qaytish. Guruh va vzzvodning piyoda tartibdagi saflari. Jangda piyoda tartibda harakat qilganda bo'linmalar shaxsiy tarkibining harakatlanish usullari. Safda harbiy qism jangovar bayrog'inining holati. Vzzvod va batalon saf ko'rigi.</p>		
---	---	--	--	--

Umumharbiy nizomlar

8	1	<p>Umumharbiy nizomlar, uning asosiy talablari va mazmuni. Harbiy xizmatchilarning xuquqlari, majburiyatlarini va ma'suliyati. Harbiy xizmatchilarning o'zaro munosabatlari. Komandirlar (raxbarlar) va asosiy mansabdor shaxslarning majburiyatlarini. Ichki tartib-qoidalari. Sutkalik naryad. Park ichki xizmatining o'ziga xosligi. Harbiy intizomning umumiy qoidalari. Intizomiy jazo choralarini turlari va ularni qo'llanish tartibi. Garnizon va qorovul xizmatini o'tash va tashkil etish.</p>		
---	---	--	--	--

Pedagogika

9	1	<p>O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini rivojlantirishning konseptual asoslari. O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimi. O'zbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni (2020-yil 23-sentabr). 2022-2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026-yillarda maktab ta'limini rivojlantirish bo'yicha Milliy dasturni tassidiqlash to'g'risida" 2022-yil 11-maydag'i PF-134-son Farmoni.</p> <p>Pedagogikaning umumiy asoslari. O'qitish nazariyasi. Pedagogika fan sifatida. Yaxlit pedagogik jarayon. Didaktika – pedagogikaning tarkibiy qismi sifatida. Ta'lim mazmuni. Ta'limni tashkil etishning shakl, metod va vositalari. O'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini tashxis etish. Xalqaro baholash dasturlari (PISA, PIRLS, TIMSS, ICILS).</p>		
---	---	--	--	--

		Tarbiya nazariyasi. Tarbiya qonuniyatları va tamoyilları. Tarbiyaning umumiy metodlari. O‘quvchilarda ilmiy dunyoqarashni shakllantirish. Tarbiya turlari (aqliy, iqtisodiy, ekologik, fuqarolik, huquqiy, mafkuraviy, ma’naviy-axloqiy, mehnat, jismoniy, estetik, oilaviy).			
		“4K” TIZIMI. Tanqidiy (kritik) fikrlash. Kreativ kompetentlik. Kommunikativ kompetentlik. Kollaboratsiya (komandada ishslash).			
		Pedagogik mahorat. Pedagogik qobiliyatlar. O‘qituvchi faoliyatida muloqot madaniyati. Pedagogik takt va etika. Pedagogik texnika. Nutq madaniyati va texnikasi. O‘qituvchi mehnatini ilmiy tashkil etish. Mustaqil ta’lim va o‘z-o‘zini tarbiyalash.			
		Pedagogik texnologiya. Texnologiya tushunchasi va ularning tasnifi. Umumpedagogik texnologiyalar. Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyasi. Kreativ fikrlashni shakllantirish metodlari.			
		jami	10	20	10

6. Ajratilgan vaqt (javoblar varaqasini to‘ldirish bilan birga):

- 40 ta test topshirig‘i uchun 100 daqiqa.

7. Test topshiruvchilar uchun tavsiya etiladigan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiysi.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Umumiylar majburiyat va harbiy xizmat to‘g‘risida”gi qonuni.
3. O‘zbekiston Respublikasining “Mudofaa to‘g‘risida”gi qonuni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ishlari samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 2023-yil 29-iyundagi 267-som qarori.
5. O‘zbekiston Respublikasi qurolli kuchlarining ichki xizmat nizomi.
6. O‘zbekiston Respublikasi qurolli kuchlarining garnizon va qorovullik xizmatlari nizomi.
7. O‘zbekiston Respublikasi qurolli kuchlarining intizom nizomi.
8. O‘zbekiston Respublikasi qurolli kuchlarining saf nizomi.
9. Otish tayyorgarlik. II, IV va V – qismlar.
10. Jangovor mashina qurollari.
11. Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi asoslari fanidan o‘quv qo‘llanma.
12. Harbiy pedagogika.
13. Harbiy psixologiya.
14. Maxsus tayyorgarlik 1-qism (Harbiy psixologiya va pedagogika asoslari).
15. Maxsus tayyorgarlik 2-qism (Harbiy psixologiya va pedagogika asoslari).
16. Harbiy tarix. O‘quv qullanma va darslik.
17. Xodjayev B.X. Umumiylar pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Darslik – T.: SANO-STANDART, 2017.

- 18.Xodjayev B.X., Choriyev A., Saliyeva Z.T. Pedagogik tadqiqotlar metodologiyasi. Darslik. – T.: IQTISODIYOT DUNYOSI, 2018.
- 19.Ro'ziyeva D.I., Tolipov O'.Q. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – T.: INNOVATSIYA-ZIYO, 2019.
- 20.Pazilov A., Q.Qosnazarov., Q.Seytmuratov., Z.Kurbaniyazova. Pedagogika teoriyasi. – T.: “Noshir”, 2018.
- 21.Pedagogika. // M.Toxtaxodjaevaning umumiy tahriri ostida. Darslik. – T.: O'zbekiston Faylasuflari Milliy jamiyat, 2010.
- 22.Xalikov A.A. Pedagogik mahorat. Darslik. – Toshkent, Iqtisod moliya, 2012.
- 23.Omonov N.T., Madyarova S.A. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – T.: Iqtisod–moliya, 2009.
- 24.Azizxodjayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – T.: “Fan va texnologiyalar” nashriyoti, 2006.

Internet saytlar:

1. lex.uz
2. www.natlib.uz